

- STELLINGEN -

behorende bij het proefschrift van Esther van Gelder

TUSSEN HOF EN KEIZERSKROON. CAROLUS CLUSIUS EN DE ONTWIKKELING VAN DE BOTANIE AAN MIDDEN-EUROPESE HOVEN (1573-1593)

I

Het feit dat er in de hofarchieven meer loonstrookjes dan verhalende bronnen over Carolus Clusius zijn teruggevonden, zegt niets over zijn belang voor de botanie in Wenen.

II

De ontwikkelingen in de tuinkunst vormden de eerste voorwaarde voor het aangaan van verbindingen tussen patroons en plantenkenners in de tweede helft van de zestiende eeuw.

III

Clusius was er niet op uit de eerste regionale flora te schrijven, maar creëerde door middel van zijn publicaties een natuurhistorisch genre dat paste bij zijn zorgvuldig geconstrueerde identiteit als botanicus-reiziger.

IV

Clusius gebruikte niet zozeer het hof, maar vooral zijn publicaties als podium om zijn identiteit als plantenkenner vorm te geven en zijn expertise te legitimeren.

Contra: Mario Biagioli, *Galileo courtier. The practice of science in the culture of absolutism* (Chicago 1993).

V

Onderzoek naar minder succesvolle geleerden werkzaam aan verschillende hoven levert meer inzicht op in de dynamiek van wetenschappelijke patronage dan alweer een diepgaande studie over een beroemde natuuronderzoeker die voornamelijk aan een hof verbonden was.

VI

Aandacht voor de relatie tussen de praktijk en de presentatie van natuuronderzoek maakt de grenzen van de zestiende-eeuwse natuurhistorie als een ‘collective enterprise’ zichtbaar: de botanische renaissance werd mede bepaald door het streven van plantenkenners zich te onderscheiden.

Vgl. Brian Ogilvie, *The science of describing. Natural history in the sixteenth century* (Chicago 2006); Florike Egmond, *The world of Carolus Clusius: natural history in the making* (Londen 2010).

VII

Zestiende-eeuwse hoven boden soms betere mogelijkheden tot interdisciplinaire samenwerking dan de universiteiten, waardoor ze belangrijk waren voor het ontstaan van nieuwe disciplines.

VIII

De voor de opkomende natuurhistorie zo belangrijke verzamelcultuur had een donkere zijde van afgunst, hebberigheid en achterklap die evenzeer de praktijk van het onderzoek bepaalden.

IX

Wat in de geschiedenis van de wetenschap sappige verhalen over stom toeval, knappe staaltjes van retoriek en (on)gewenst sociaal gedrag kunnen zijn, vormen voor de beginnende wetenschapshistoricus zelf extra redenen tot reflectie.

X

De uitspraak ‘het proefschrift is bijna klaar’ is een even rekbaar begrip als ‘de trein gaat zo weer rijden’.